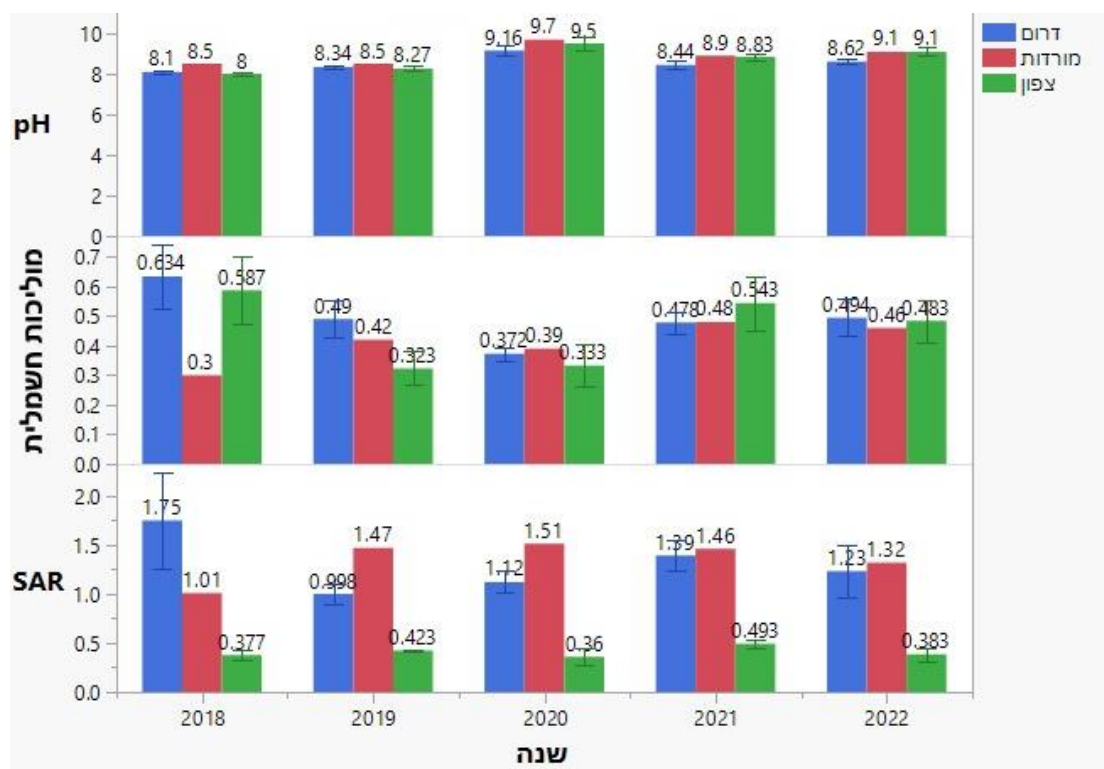

007.015 121
הערכות לעונת השקיה 2023
י"ט אדר תשפ"ג
12 מרץ 2023

לכבוד
חקלאים ואנשי המים שלום רב!

הנדון: הערכות לעונת ההשקיה 2023

לצערנו אנו אחרי חורף שחון במיוחד עם כמויות משקעים מהנמוכות שנמדדו בגולן. מלאי המאגרים התמלא במהלך החורף בעיקר ע"י שאיבות של מי גולן ממקורות המים הזמינים לנו בשלב זה בהיעדר מי שיטפונות בכמות מספקת לצריכה בגולן. המקורות הם מי שמיר וקידוחים מנס 12 בעיקר בצפון הגולן, ומי כנרת וחמת גדר בדרום. איכות המים הייתה מצוינת, מבחינת המלחים שהם מכילים, כפי שהתרגלנו לקבל במהלך השנים האחרונות, שאפיינה את תחילת העונה אבל גם נמשכה לתוכה. כך נוצר מצב של הצטברות מועטה של מלחים לא רצויים באזור בית השורשים. כך שבכל זאת נקודת הפתיחה לעונה היא סבירה. במהלך ההשקיה הגידולים צורכים את מרבית מי ההשקיה ובנוסף חלק לא מבוטל מתאדה מפני הקרקע. מספר מלחים לא רצויים (בריוזים גבוהים) כמו כלוריד, נתרן וגופרה, העשויים להצטבר באזור בית השורשים ולגרום לעקה אוסמוטית לגידולים רגישים.

איור 1. מדדי pH, מוליכות חשמלית בדציסימנס/מטר ו SAR בממוצע בתחילת העונה בחמש השנים האחרונות

באיור 1 מוצגים הערכים שאפיינו את תחילת העונה כפי שנמדדו באזורים השונים בחודש אפריל ובין השנים 2018-2022. מדדי המוליכות החשמלית (EC) ויחס ספיחת הנתרן (SAR) תלויים באופן ישיר בכמות השיטפונות שמוהלים את המים במאגר ומורידים את המליחות. שימו לב להבדלים בין אפריל 2020 ל 2018, כאשר היו שני חורפים גשומים שמילאו את המאגרים והורידו את המליחות בין השנים. למדדים אלה יש השפעה רבה על הקרקע והגידולים והם יכולים אף להסב נזק כאשר לא מתייחסים לאיכות מי המקור בניהול ההשקיה והדישון. מקובל להתייחס לסף תחילת נזק ממליחות בקרקע לפי EC של 2.5 דצ/מ ו SAR של 5. תוספת הדשן ל EC של תמיסת ההשקיה יכולה להיות משמעותית ובמידה ולא מנוהל נכון אף לגרום נזק מעקות מלח נקודתיות ובעיקר כאשר ה EC גבוה במי הרקע מראש.

לפי בדיקות מהשנים האחרונות שבוצעו למי כנרת ושמיר אנחנו מדברים על EC של בין 1.3-1.6 ו-SAR של כ 3-2.5. התורמים המרכזיים למליחות הכללית בכנרת הם כלור ונתרן שריכוזיהם נעים בין 100-300 מ"ג/ל. במי שמיר לעומת זאת זהו יון הגופרה שריכוזו במים אלה מגיע לאזור 600 מ"ג/ל ואף יותר. חשוב לזכור שבכל מקרה, יהיה מיהול מסוים לאורך כל העונה אך אנחנו מצפים לערכים דומים יותר למים האלה מאשר לאיכותם של מי השטפונות, ודאי לקראת סוף העונה. לכן השנה יותר מתמיד מומלץ ורצוי לעקוב אחרי איכות המים ולהתאים את ממשק ההשקיה והדישון בהתאם. מכשיר למדידת EC הוא זול, פשוט לשימוש ונייד כך שניתן למדוד באופן קבוע במהלך ההשקיה את המוליכות החשמלית של מי הטפטפת (לאחר תוספת דשן). בכדי להימנע מצבירת מלחים מוגברת שעשויה להיות מסוכנת נרצה לשמור על תמיסה ב EC של לא יותר מ 1.8 דצ"ס עם הדשן. ניתן להגיע לרמות כאלה ע"י פריסה נכונה של מנת הדשן לאורך העונה תוך שמירה על ריכוזים נמוכים לאורך זמן. לצורך הדוגמא ריכוז של 30 ח"מ חנקן בטפטפת בלבד ולאורך מנת השקיה עונתית של 750 מ"ק/דונם יתן מנת דשן חנקני עונתית של 22.5 יחידות. במידה וה EC של מי הרקע יעבור את רמת 1.2 דצ/מ ניתן לבצע השקיות הדחה יזומות ללא דשן מדי פעם בכדי לדחוק את המלחים הלא רצויים (כלוריד וגופרה) שמצטברים באזור בית השורשים ועלולים לגרום לעקה. בסוף עונת ההשקיה מומלץ לבצע בדיקות קרקע בחלקות מייצגות ובעיקר אם מדובר בגידולים רגישים כמו קיווי למשל שלא מבצעים בדיקות כאלה בדרך כלל. את הדיגום מבצעים במספר נקודות בחלקה ובשני חתכי עומק, 0-30 ו 30-60 ס"מ. ניתן למצוא הנחיות לדיגום קרקע באתר של מעבדת השירות בצמח.

<https://zemachtech.co.il/2020/04/12/%d7%97%d7%99%d7%96%d7%95%d7%99-%d7%93%d7%99%d7%a9%d7%95%d7%9f-%d7%9c%d7%9e%d7%98%d7%a2%d7%99%d7%9d-%d7%a1%d7%95%d7%91%d7%98%d7%a8%d7%95%d7%a4%d7%99%d7%9d-%d7%90%d7%91%d7%95%d7%a7%d7%93%d7%95-%d7%9c>

חשוב להדגיש, אין להשתמש בקולחים לכל שימוש על פני העלווה והפרי- לא לרסס ולא לשטוף פרי בקולחים. מלבד הנזקים הצפויים, קל לאתר תקלות שכאלו וזה לא מתקבל בייצוא! נתוני המאגרים יפורסמו באתר מי גולן, יש לעמוד בקשר עם אנשי השטח על מנת לקבל מידע על מקור המים לחלקה ספציפית.

לכל שאלה/בקשה ניתן להתקשר בנייד או במייל.

לפתיחת עונה מוצלחת ובברכה

איל נבו היחידה לחקלאות וחדשנות, מכון שמיר 0542474485 eyaln@gri.org.il

יגאל גבעון מי - גולן 0505501830 igalgiv@mgw.org.il

ד"ר נתיב רוטברט מכון שמיר למחקר 058-6991604 nativ@gri.org.il

תפוצה: מרכזי משקים, הנהלה, אנשי מים, מדריכים חקלאיים